

106. Csenger, Német-tag
(KÖH 59997)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza, Á

2010. február 20-án helyszíni szemlét végeztünk a város külterületén, mert a közelmúltban lakossági bejelentés érkezett arról, hogy az 1960-as években a Sás-ágyi-csatorna ásásakor talált edényt őriznek a területről, amellyel együtt akkor embercsontok is felszínre kerültek.

A helyszínen a belvíz miatt a csatorna partfalát nem tudtuk megvizsgálni, de környékén valóban találtunk néhány embercsontot. Megállapítottuk, hogy a 2007-ben végzett terepbejárásunkon regisztrált lelőhely kiterjedése É-i és Ny-i irányban jelentősen módosult. Korábban császárkorinak határoztuk meg a leletanyagot, de most Árpád-kori cserepeket is gyűjtöttünk.

Munkatársak: Bacskai István, Bocz Péter.

PINTYE GÁBOR

107. Csénye, Ötvenyeni-dűlő
(KÖH 54999)

(Vas megye) Ró, Kö

A 88. sz. út burkolat-megerősítése miatt szükségessé vált terepbejárást a 3+586–10+046 km-sz. közti szakaszon 2010. március 30-án végeztük. A nyomvonal Ny-i felét nagy, összefüggő erdőség borította, K-i felén, amely jobbára mezőgazdaságilag hasznosított, szántott, valamint gabonával, ill. repcével vetett, egy már nyilvánított római és középkori út kiterjedését sikerült pontosítani. A Savaria–Bassiana úton leletanyagot nem találtunk.

Munkatárs: Fekete Csanád régész.

REMÉNYI LÁSZLÓ

108. Csénye, Paplányka-dűlő
(KÖH 76357)

(Vas megye) U, Ró

Csénye község Paplányka-dűlő nevű határrészét érintő településrendezési tervmódosítást megelőzendő örökségvédelmi hatásvizsgálat készült. A régészeti szakági munkarészt megalapozó adatgyűjtés részeként helyszíni bejárást végeztem 2010. november 11-én. A vizsgált terület mezőgazdasági művelés alatt állt. A ingatlanokon friss szántás, lábon álló kukorica, sárga káposztarepce, ugar és akácerdő akadályozta a lokalizációt. A nehéz észlelési körülmények ellenére a Gyöngyös-patak mára lecsapolt, de korábban mocsaras árterének peremén, egy hosszan elnyúló K–Ny irányú, alacsony dombháton, kb. 700×200 m területen, csekély felszíni intenzitású régészeti lelőhelyet lokalizáltam. Ezen a területen, a felszínen szóródó cserepek alapján újkőkori és római kori település régészeti emlékeivel számolhatunk.

TANKÓ KÁROLY

109. Csongrád, Szent Rókus templom
(KÖH 17574.)

(Csongrád megye) Kú

A templom belsejében és az épület külső környezetében 2010. július 1–19. között folytak régészeti-műemléki kutatások. A próbafeltárást, fal- és vakolatkutatókat a szentesi Koszta József Múzeum végezte.

A régészeti vizsgálatok során a templom belsejét, a hosszanti középtengelyben tanúfalak meghagyásával 4, a D-i kapu előtti belső teret 2, a szószék előtti felületet további 1 kutatóárok vizsgálta. A „H” kutatóárkot kézi, szintkövetéses bontással tártuk fel, a pontosabb rétegtani megfigyelések érdekében. A kutatóárkokra két ízben bontottunk rá, a szentélyben a téglakeretes temetkezések feltárása, valamint a D-i kapu előtt a rétegtani viszonyok vizsgálata érdekében. A templom külső környezetében elegendő volt 8 kutatóárkot készíteni, és a megfigyelt jelenségeket dokumentálni. A templombelsőben végzett régészeti szondázás azt bizonyította, hogy az épület falai által közrefogott területen másik építménnyel nem számolhatunk.

Régészeti kutatások

A sárga altalajt 81,87–82,23–82,35 mBf-en értük el, a szentélytől a toronyig kissé hullámzóan 12–35 cm-t emelkedett, a karzat alatt az összetétele változott, a sárga vályog (agyag) altalaj okkersárga színű lett, s löszössé vált. Erre a talajra ült rá a templom és a torony alapteste.

A szűz talaj fölött mind a belsőben, mind a templom közvetlen külső környezetében kb. max. 150 cm vastag humuszos, fekete mocsári vagy öntési talajréteg (szíjas feketeföld) húzódott. Ez gyakran bolygatatlannak tűnt, de mindig tömörítve volt, a D-i bejárat táján függőleges repedésekkel megbontva döngölt, alkalmanként keveredett bele téglatörmelék is, ami azt mutatja, hogy részben feltöltés eredményeként került a területre. Ezt a talajréteget a templom közepe táján több településjelenség törte át (gödör/verem, cölöplyuk, árok). Az e rétegbe mélyedő üregeket telepanyaggal (kerámia, fém) kevert, humuszos, fekete öntési jellegű, tömörített föld töltötte ki. Az előkerült leletek alapján az objektumok a 17. sz. utolsó, a 18. sz. első harmadára keltezhetők.

A települési objektumok elplanírozása után a területen megszakításokkal döngölt, kemény járósint(ek) alakultak ki, vagy a településhez tartozó lejárt (taposott) felületek maradtak meg. A talaj alapvetően humuszos, öntési/mocsári fekete föld. A járósinteken kerámia, fémtárgyak, faszénmaradványok különültek el. Ez a réteg helyenként a templomon kívül is azonosítható volt.

A templom építését megelőzően föltöltést és planírozást végeztek. Olyan planírozott és tömörített rétegek alakultak ki 82,50–83,15 mBf között, amelyek közül az egyik csak a templom belsejében volt megfigyelhető, ez a belekeveredett koporsómaradványoktól, a faszéntől, és az égett felületek törmelékétől barna vagy barnászörös színű lett.

A barna réteg fölött ismét nagyon kemény, döngölt, humuszos mocsári talajból kikeményedett járósíntek érzékelhetők. Ezek a járósíntek a templom körül is nagyon sok helyen azonosíthatók. 82,84–83,49 mBf között, kb. 0–55 cm vastagságban letaposott rétegek, köztük párnafás hajópalló-maradványok rögzültek, melyek már összefüggésbe hozhatók a templom építésével és átépítésével. A különféle jelenkori planírozott (feltöltési) rétegek (fekete morzsás humusz, silt) az egyházi épület átépítéséhez vagy felújításához tartoznak, gyakran a külső alapkutató-árkokban is megtalálhatók.

A régibb járólapos belső felülethez kívülről a jelenleginél K felé szélesebb D-i kapu téglaküszöbje kapcsolódik. A Lourdes-i barlang alatti járólapos szint a jelenleginél (lourdes-i barlang) Ny-felé szélesebb D-i kapu küszöbköveivel van egy szintben. Ez azt jelenti, hogy a templom körüli külső járósínt a 20. századig biztosan, olykor egy lépcsőfokkal is alacsonyabban volt, mint a belső járósínt.

A templomon belül két típusú temetkezés került elő. A szentély DNY-i részében 240×220 cm-es, gerendákkal és pallóval fedett téglasír, mely eredetileg fele méretű volt, de átépítéssel duplájára növelték. Benne trapéz átmetszetű, rézfejú szegekkel kivert koporsókba helyezt egy-egy elhunyt nyugodott. Hasonló sír építmény került elő a hajó ÉNy-i negyedében a szentélyben építetel szemben, csak itt a téglakeret helyett pallóval bélelt „sírkamrára” következtettünk. Az itteni összezsúfolt és részben egymásra helyezett koporsók szintén rézfejú szegekkel voltak kiverve, valamennyi koporsó tájolása megfelelt a templom tengelyének. Találtunk még 3 a templom tájolásával egyező (É–D: 50°), sorosan elhelyezkedő sírt, mindegyik – az áttört rétegek alapján – a 19. vagy a 20. századhoz köthető.

A templomon kívül is találtuk az egyházi épület tengelyéhez igazodó, soros jellegű temető sírjainak folytját, továbbá egy a szentély ÉK-i zárófala alapozását áttörő, a templom hossz tengelyével azonos irányítású, koporsós aknasírt, melyet az alapban úgy zártak el, mint a keresztről levett Krisztus barlangban elhelyezett testét (sziklával elzárt bejárat, 12. sír). Feltárására a talajvíz feltörése miatt nem volt mód.

A templom alapozása a sárga agyag (vályog) altalajra történt (81,87–82,22 mBf), az alapárok mindenütt áttörte a szerves anyagokkal telített humuszos öntési talajt, akár in situ, akár kevert és tömörített/döngölt volt. Az alaptest viszonylag kicsi, az építési járósínhez képest kb. 1 m mély (magas) és 1 m széles volt, bár ahol a sárga altalaj mélyebb volt, ott értelem szerűen magasabbra falazták, hogy a lábazat megépítése nagyjából azonos szintről indulhasson. Építőanyaga kő (zömmel réti- és üledékes mészkő, bontott, faragott vagy tört) és több típusú téglák (bontott, másodlagosan beépített, vagy frissen égetett és beépített). A templom alapozásában kézzel vetett téglák voltak beépítve.

Az alapozásra jellemző, hogy az alsó sorban, és a sarkoknál nagyobb szabályos köveket (olykor szabályos

kvádereket) használtak, majd az eltérő méretű kövek között a kiegyenlítést és a kötést téglák segítségével biztosították. Az alaptestben kb. 2 m-es kötésben lévő tömbök mozogtak együtt. A kövek egyértelműen, de a téglák egy része is bontott és másodlagosan felhasznált (töredékesek), származási helyük ismeretlen, Árpád- és középkoriak. Az alapozás habarcsa sárgásszürke színű, kemény, magas mésztartalmú, középkorias jellegű, az alapárokban „úsztatottan” falaztak, de az általánosan megszokotthoz képest szűkebben használták az erős habarcsot. Az alapozás felső síkja és a lábazat alsó síkja között 33 cm-t kellett volna kiegyenlíteni, de csak kb. 20 cm eldolgozására volt mód a bontott építőanyagok miatt. A lábazat felső síkján viszont csak 12 cm szintkülönbség mutatkozik az É-i és a D-i oldal között, ami már könnyen felszámolható volt a párkánymagasságig.

A sekrestye alapozása 82,49 mBf magasságon fut, ami azt jelenti, hogy az alaptest – figyelembe véve az építési járósínt – kb. 60 cm-es, nem éri el a fagyhatárt. Alapozóhabarcsa kemény, s úgy tűnik, a templom alapjához hasonlóan kiválóan hordta az épületrész tömegét, nem mozgott. Mivel az alaptest tömörített mocsári altalajon nyugszik, amely tömörítés nélkül nedvességre erősen dagadhat, az alapot erősen védeni kellett volna, ill. kell a víztől.

A torony építését az írott források szerint 1818-ban kezdték meg, alapozásának nagysága és szerkezete hasonló a temploméhoz, de lényegesen kevesebb benne, másodlagosan felhasznált kő csak az alaptest közepén látható. Az itteni kövek is a templom alapjában és lábazatában megfigyeltekhez hasonlítanak. Az alapárokban kötésbe rakták az alaptest szabályos, modern (égetés során mérettartó) tégláit, a habarcs, amely sárgás, magas homoktartalmú, puha, könnyen morzsálható, csak a fugákat tölti ki.

A templom külső és belső lábazatának vizsgálata

A templom lábazata és falazata a hajó É-i oldalán az alaptest külső szélére terhelt (belülről 22 cm széles, egy futó téglasornyi távolságot hagytak el). A hajó D-i oldalán a lábazatot és a falszövetet az alaptest belső szélére terhelték, de a lábazat a külső oldalon megközelíti az alaptest szélét. A lábazat külső falszövetéből vett habarcsminták szemrevételezéssel megfeleltek a templomalapozás habarcsának. Az építési mód és a felhasznált anyagok (téglák, kő, habarcs) is hasonlóak. De a szentély lábazata kívülről jobbra téglából rakott, kő nem vagy elvéve fordul elő az egyes oldalakon.

A hajó D-i oldalán azonban találtunk a lábazatba beépített köveket, van közöttük megmunkált felületű, szabályos kváder, vagy faragott is. Számos darab az édesvízi mészkövek (réti mészkő) körébe tartozik.

A szentély DK-i oldalának lábazatára jellemző, hogy a saroktól K-i irányban 255 cm hosszan bontás és utólagos elfalazások nyoma észlelhető. Küszöb- és ajtószárkó nem maradt benne, vagy kibontották, vagy nem is volt beleépítve. A lábazat felső részében és a falszövetben

felhasznált téglák egységes szerkezetet mutatnak, az elfalazás a külső oldalon a lábázatban egyértelmű. Talán az oltárok beszállítására, vagy átépítés megkönnyítésére szolgáló ideiglenes nyílás volt, de nem zárhatjuk ki azt sem, hogy egy bizonyos időszakban kisebb kápolna(?) kapcsolódott ide, és az ahhoz tartozó ajtónyílás maradványát leltük meg. Ugyanezen a helyen a belső oldalon a diadalívtól K felé 90 és 200 cm között modern téglákkal kifalazott ajtónyílásszerű felület látható, ennek vakolat- és festésrétegei (sötétbarna színű lábázat) kronológiai jelentőségűek.

A szentély K-i lábázatának felső része és a hozzá kapcsolódó falszövet kötésbe rakott téglákból készült, ezzel szemben a hajó É-i oldalát és a sekrestye lábázatát egymáshoz hasonlatosan, téglá és kő felhasználásával alakították ki. A szentély K-i falában a külső oldalon a vakolat alatt egy téglasor szélességben ablak elfalazásának nyoma látható. Vele szemben a belső oldalon, a főoltár mögött egy 90 cm széles, a külső oldal felé erősen rézsúsan keskenyedő, a templom többi ablakától 50 cm-rel alacsonyabb, 12–13 cm-rel szélesebb, gótikus jellegű ablaknyílás látható. A kifelé rézsúsan szűkülő belső oldalait zöldes okker színűre festették, belső szélét 5 cm széles vörös keret, rézsús könyöklőjét vörös festés hangsúlyozza. A korábbi ablakok keskenyítése és nyújtása magyarázza, hogy az ablaknyílások és a falazat külső tagozatai a szentélyen nincsenek összhangban.

Összefoglalva: A templom a nyolcszög öt oldalával záródó, kissé aszimmetrikus szentéllyel, téglány hajóval, eredetileg D-i bejárattal rendelkezett. Helyén korábbi, középkori eredetű épület vagy településmaradvány nem volt. Méretével ellentétben (29×9,7m) tájolása kissé szokatlan, É–D: 50°, azaz 40°-kal tér el a K-i iránytól Észak felé.

Alapozása egy ütemben, a 17. sz. utolsó és a 18. sz. első harmada között készült, középkori (a szíjas föld döngölése, áttörése, kemény mészhabarc) jellegű, bontott Árpád-kori és középkori (tégla, kő), valamint 17–18. századi kézzel vetett téglák felhasználásával hozták létre. Mind a sekrestye emelésekor, mind a 19–20. századi építkezések, átépítések során megmaradt a templom alapozásában használt építőanyagok (kő, Árpád-kori és középkori téglák) beépítése, azaz a bontható építőanyagot szolgáltató „forrás” valószínűleg nem apadt ki, noha helyét nem tudjuk megjelölni. A szentély lábázatát a templom falszövetéhez hasonlóan barokk téglákból készítették, azaz a szentély nagyobb gondal készült, mint az épület többi része.

Sem a hajóhoz, sem a szentélyhez eredetileg nem épült támpillér, így a kb. 60–70 cm széles falkoronára nem terhelhetek boltozatot. Az alaptest nagysága és az eredeti építési járósínhez az alapozási mélység csekély volta (1 m) is ezt a gondolatot erősíti. Az alapozás méretezése szintén a középkori eredet ellen szól. A DNy-i homlokzat elé vont torony és a Ny-i bejáratok (pl. a karzathoz) a 19. században épültek.

A templombelső falfestésének vizsgálata

Megfigyeléseket csak a vakolatleveréssel érintett területeken tettünk, mivel a felújítási tervben a templombelső kifestése nem szerepelt. A templom belsejében az alapvakolat – beleértve a tornyot is – sok, olykor nagyobb mészrögöket tartalmazó, kemény, erős, szürkésfehér színű mészhabarcból készült. A 19. és a 20. században történt festések aládolgozással, enyves festékek készültek, a finom rétegek elválasztása – részben a festések előtti levakarások miatt is – nem hozott minden kutatósávban teljes rétegtendet. A kutatósávokban rögzített rétegek alapján a következőképpen alakulhatott a templom színvilága.

Az 1722-re elkészült torony nélküli templomot kívülről és belülről is hosszabb ideig csak fehérre meszelték, majd mészalapú festéssel kívül-belül halványsárgás színezetet kapott. A jelenlegi főoltár beépítése (1870 körül) előtt már színes, aládolgozott, enyves festésű volt a templom belseje; +120/130 cm táján vörös sávval választották el a lábázatot, amely türkiz (szentély), szürkés (hajó) árnyalatú lehetett. Belül az ablakokat, az ajtókat, a tagozatokat és az oltártalapatokat kb. 6 cm széles vörös kereteléssel hangsúlyozták, a falazat pedig egymás után sárga, okker, zöldes okkerszínezést kapott. A festések alól ma is átsejlő sötétbarna keresteket is ekkor festhették fel a falakra. Ugyanebben az időben a külső homlokzat is madártej színű sárgás árnyalatot kapott, s a D-i kapu külső, utólag összeállított jelenlegi keretét élénk vörös szín hangsúlyozta.

A Szent Rókus ábrázoló, Körrey György által készített (1869) főoltár és az új padok elkészülte után a lábazati festést megemelték 150–155 cm-re, rozsdabarnára színezték az oltár lábázatával együtt. A lábázatot és az átszínezett falazatot keskenyebb (1–5 cm-es) de továbbra is vörös csík választotta el, de ugyanilyen sáv hangsúlyozta az oltártalapatok körvonalait is. Ez utóbbiakat már csak a 95 cm magas jelen kori tüdőszínű elhúzás fedi.

A templom és a torony lábazata belül idővel (kb. 20. sz.) sötétbarna, közép barna (torony) vagy sötétszürkés (szentély, hajó) árnyalatot kapott.

Az 1818-ban épülő torony belső falai hosszú ideig csak fehérre voltak meszelve, szépen vakolt külső falazata pedig a templom színesre festésével lehetett összhangban.

A csongrádi Nagyboldogasszony templom márványozó festése 1914–1915-ben készült, valószínűleg ez idő tájt, ill. az ablakok átalakításával, a Lourdes-i barlang építésével alakíthatták a Szent Rókus templomét is márványosra.

A hajó boltozatának 1947-es átalakításával, ill. kifestésével belül felfrissíthették a márványos felületeket, kívül pedig – a mennyezeti kép alapján – jellegzetes barokk sárga színt kapott az épület. A hajóban és a szentélyben a lábazati festés tüdő színű átmázolásával, és azt követően, már csak a külső homlokzat és a toronybelső újult meg, ismét a fehér szín, a meszelés vált uralkodóvá.

Munkatársak: Szabó Krisztina régész, Orosz Ferenc ásatási technikus.

BÉRES MÁRIA

110. Csongrád határa

(Csongrád megye) Ő, Sza, A, Á, Kö, Ú

A Nabucco gázvezeték Csongrád és Bács-Kiskun megyét érintő nyomvonzszakaszára készítenő örökségvédelmi hatástanulmányhoz kapcsolódó terepbejárásokat 2009. december 7. és 2010. május 25. között végeztük. A beruházás a két megye területén áthaladva összesen 23 település közigazgatási területén valósul majd meg, a tervezett 177 km hosszú nyomvonal mindkét oldalát 100-100 m szélességben vizsgáltuk. A terepi felderítés időpontjában a külterületi szakasz meghatározó részét (kb. 21%-át) már sűrű vetés borította, nagyjából hasonló arányban (kb. 19%) fordult elő erdő, rét, legelő, ill. gazzal fedett terület, melyeken nem lehetett terepi kutatást végezni. Összességében a külterületi szakasznak mindössze 60%-a bizonyult terepbejárásra alkalmasnak.

Csongrád külterületén két új lelőhelyet (*Gulyás-tanyától Ny-ra, KÖH 74459; Mámai-földek, Dósa-tanyától É-ra, KÖH 74465*) találtunk. Több esetben tapasztaltuk a korábban külön kezelt lelőhelyek összefüggését, javasoltuk a nyilvántartásban való összevonásukat. A terepbejárás során őskori, szarmata, avar, Árpád-kori, középkori és újkori leleteket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Sóskuti Kornél régész; Weisz Attila geodéta; Molnár Zsolt, Császi Dávid geodéziai asszisztensek; Alács Attila, Rózsa Gábor, Dankó Judit technikusok.

PARDITKA GYÖRGYI

111. Csőr határa

(Fejér megye) Ő, Kö

A 8. sz út Székesfehérvárt Ny-ról elkerülő szakaszának tervezése miatt szükségessé vált terepbejárást 2010. július 5-én végeztem. A nyomvonal két végpontját leszámítva az egész terület gyepvel elfedett, műveletlen legelő, kaszáló. A Székesfehérvár határába eső lelőhelyek lokalizálása nem járt sikerrel. Egy régészeti érdekű területet azonosítottam a Gaja-patak és a Hosszú-ér szögletében, a Hosszú-éri-földek területén, a patakok melletti É-D-i irányú dombháton. Siklósi Gyula kéziratos Fejér megyei topográfiájának segítségével sikerült az eddig tévesen lokalizált KÖH 22474 (MRT 1/15) és KÖH 22466 (MRT 1/7) lelőhelyeket pontosabban elhelyezni a térképen.

A bejárást során régészeti leletanyagot nem találtam.

FEKETE CSANÁD

112. Csökmő, Kossuth utca

(KÖH 75569)

(Hajdú-Bihar megye) Á, Kk

2010. szeptember 1-jén vízvezeték-rekonstrukciós munkák régészeti megfigyelése közben embercsontok kerül-

tek elő a hányóból, a református templommal szemben. A helyiek elmondása szerint az 1970-es években, amikor a vízvezetékot fektették, több sír is előkerült, azonban senki sem jelentette mindezt. A 47. sz. út építése, ill. a víz- és gázvezetékek fektetése során minden bizonnyal elpusztult a lelőhely jelentős része.

Szeptember 3-7. között 12 Árpád-kori sírt, valamint egy késő középkori nagyméretű szemetesgödört bontottunk ki (mely vágta is az egyik sírt). A sírok sűrű elhelyezkedése, a vázak temetésének módja (keskeny gödörbe, lepelbe csavarva, mellékletként S-végű hajkarikákkal) felveti a templom középkori előzményének lehetőségét – feltehetően a templom körüli temető részletét sikerült feltárnunk.

Munkatársak: Juhász László, Jurás Ákos, Papp Enikő, Szabó Nóra technikusok.

SZELEKOVSKY MÁRTA

113. Dabas, Közép-domb

(KÖH 54555)

(Pest megye) Sza, Á, Kú

A 2257/53 hrsz.-ú telken 2010. augusztus-szeptemberben végeztünk régészeti megfigyelést és megelőző feltárást. Az 1500 m² kiterjedésű beruházási terület teljes egészén kerültek elő régészeti jelenségek: összesen 104 objektum.

Túlnyomó többségük a szarmata korszakra keltezhető. A Kr. u. 3-4. századi település egyes részleteit 2008-ban a 2256/3 hrsz.-ú beruházási terület megelőző feltárása során is dokumentálhattuk. Az idei évben gödrök és árkok kerültek elő, lakóépítmények nyomára nem bukkantunk. A gödrök nagy része méhkas alakú, élelemtároló verem volt, melyeknek alját és oldalát agyaggal kitapasztották. Az egy-, vagy többszortatú árkok a csapadékvíz elvezetésében és a település tagolásában játszottak szerepet. Az objektumokból előkerülő emléktároló nagy része szürke, korongolt, jól iszapolt, a római fazekasárut utánzó szarmata kerámia volt, de előkerültek kézzel formált töredékek is. Feltártunk továbbá állatcsonttöredékeket, két gödörben lókoponyát. A fémanyag kifejezetten kevés volt, néhány gödörből vastárgyak, egy gödörből ép, bronzból készült, aláhajtott lábú fibula került elő, a felszínen római pénzt, bronzlemezeket és egy töredékes Árpád-kori buzogányt találtunk.

A 13. századra keltezhető 3 gödör, amelyekben vörös földfestéssel sávosan díszített palacktöredéket, szilkét és csigavonalas fazéktöredékeket találtunk. Egyetlen beásásban találtunk a 17-18. századra jellemző kerámiaanyagot.

A leletanyagot a ceglédi Kossuth Múzeumban helyeztük el.

Munkatársak: Kecskés Anita régész, Bíró István, Várkonyi Dia ásatási technikusok, Érdi Benedek geodéta.

RÁCZ TIBOR ÁKOS